ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ της 9ης Δεκεμβρίου 1965*

Στην υπόθεση 44/65,

που έχει ως αντικείμενο αίτηση του cour d'appel de Colmar προς το Δικαστήριο, με την οποία ζητείται στο πλαίσιο της διαφοράς που εκκρεμεί ενώπιον του παραπέμποντος δικαστηρίου μεταξύ

Hessische Knappschaft, Weilburg/Lahn (Γερμανία),

ενάγοντος,

και

Maison Singer et fils, Erstein (Γαλλία),

εναγομένης,

η έκδοση προδικαστικής αποφάσεως ως προς την ερμηνεία ορισμένων διατάξεων του κανονισμού 3 του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας περί κοινωνικής ασφαλίσεως των διακινουμένων εργαζομένων (*Journal Officiel* της 16ης Δεκεμβρίου 1958, σ. 56 και επ.),

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ,

συγκείμενο από τους Ch. L. Hammes, Πρόεδρο, W. Strauss (εισηγητή) πρόεδρο τμήματος, A. M. Donner, R. Lecourt και R. Monaco, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: J. Gand
γραμματέας: A. van Houtte

εκδίδει την ακόλουθη

* Γλώσσα διαδικασίας: η γαλλική.

Απόφαση

(το μέρος που περιέχει τα περιστατικά παραλείπεται)

Σκεπτικό

I — Επί του πρώτου ερωτήματος

Με το πρώτο ερώτημα το Δικαστήριο ερωτάται εάν το άρθρο 52 του κανονισμού 3 εφαρμόζεται μόνο στους διακινούμενους εργαζόμενους που έχουν ή είχαν κατα τη στιγμή του ατυχήματος απασχόληση σε μία από τις έξι χώρες της Κοινότητας, ή εάν αυτό το νομοθετικό κείμενο εφαρμόζεται σε οποιονδήποτε εργαζόμενο που υπάγεται σε σύστημα κοινωνικής ασφαλίσεως ενός από αυτά τα κράτη μέλη, ακόμα και αν δεν είναι διακινούμενος εργαζόμενος και ακόμα και αν το ατύχημα, του οποίου υπήρξε θύμα και το οποίο προκάλεσε την καταβολή αποζημιώσεως από την κοινωνική ασφάλιση, δεν συνέβη ούτε κατά την εργασία ούτε επ' ευκαιρία αυτής.

Με την απόφαση 33/64 της 11ης Μαΐου 1965 (αίτηση του Arrondissementsrechtbank του Assen για την έκδοση προδικαστικής αποφάσεως, Rec., τ. XI, σ. 132 και επ.) το Δικαστήριο, ερμηνεύοντας τις διατάξεις του άρθρου 52, παράγραφος 1, έκρινε ότι:

«αυτές οι διατάξεις, εφαρμόζονται στην περίπτωση όπου ένας εργαζόμενος, ο οποίος δικαιούται, δυνάμει της νομοθεσίας ενός κράτους μέλους, μιας από τις αναφερόμενες στο άρθρο 2 του κανονισμού 3 παροχές για ζημία η οποία επήλθε στο έδαφος άλλου κράτους μέλους, ανεξάρτητα από το αν η ζημία έχει ή όχι σχέση με την εργασία του, έχει, στο έδαφος αυτού του δευτέρου κράτους, το δικαίωμα να ζητήσει από τρίτον την αποκατάσταση αυτής της ζημίας».

Έχοντας υπόψη τα δεδομένα της υπό κρίση υποθέσεως, πρέπει να υπενθυμίσω ότι το άρθρο 52 εφαρμόζεται στην περίπτωση κάθε προσώπου που δικαιούται παροχών δυνάμει της νομοθεσίας ενός κράτους μέλους, ανεξάρτητα από το αν πρόκειται για τον ίδιο τον εργαζόμενο ή τους εξ αυτού έλκοντες δικαίωμα.

Η εναγομένη της κύριας δίκης, ενώ δέχεται την ορθότητα αυτής της ερμηνείας, θεωρεί ότι μια τέτοια ερμηνεία του κανονισμού είναι ασυμβίβαστη προς το άρθρο 51 της Συνθήκης ΕΟΚ, ιδίως λόγω του ότι, δυνάμει αυτής της διατάξεως, το Συμβόλαιο έχει την εξουσία μόνο να ρυθμίσει την κατάσταση των «στενή εννοία» διακινουμένων εργαζομένων.

Συνεπώς, η Singer επικαλείται ενώπιον του Δικαστηρίου, δυνάμει των άρθρων 173 και 184 της εν λόγω Συνθήκης, το ανεφάρμοστο του άρθρου 52 του κανονισμού 3 και προτείνει να κηρυχθεί άνευ αντικειμένου η αίτηση ερμηνείας του cour d'appel του Colmar.

Κατά το άρθρο 177 της Συνθήκης, εναπόκειται στο εθνικό δικαστήριο, και όχι στους διαδίκους της κυρίας δίκης, να απευθυνθεί στο Δικαστήριο.

Επομένως, αφού η ευχέρεια του καθορισμού των ερωτημάτων που πρέπει να υποβληθούν στο Δικαστήριο ανήκει μόνο στο εθνικό δικαστήριο, οι διάδικοι δεν μπορούν ούτε να αλλάξουν το περιεχόμενό τους, ούτε να ζητήσουν να κηρυχθούν άνευ αντικειμένου.

Επομένως, δεν είναι δυνατό, κατόπιν αιτήσεως διαδίκου, να υποχρεωθεί το Δικαστήριο να επιληφθεί ερωτήματος, για την υποβολή του οποίου μόνο το ίδιο το εθνικό δικαστήριο μπορεί να έχει την πρωτοβουλία και όχι οι διάδικοι, ούτε απαιτήσεως, βάσει ιδίως του άρθρου 184, στο ειδικότερο πλαίσιο του άρθρου 177.

Εξάλλου, η υποστήριξη του αντιθέτου παραβλέπει το ότι οι συντάκτες του άρθρου 177 θέλησαν να εγκαθιδρύσουν άμεση συνεργασία μεταξύ του Δικαστηρίου και των εθνικών δικαστηρίων μέσω διαδικασίας όπου ελλείπει η αντιδικία, ανεξάρτητης από οποιοδήποτε πρωτοβουλία των διαδίκων και κατά τη διάρκεια της οποίας αυτοί προσκαλούνται μόνο να εκθέσουν τις απόψεις τους.

Επομένως, πρέπει να απορριφθεί το αίτημα της Singer περί κηρύξεως άνευ αντικειμένου της αίτησης προς ερμηνεία του cour του Colmar.

Εξάλλου, η άποψη της ενάγουσας της κύριας δίκης, κατά την οποία ο κανονισμός 3, και ιδίως το άρθρο 52, είναι ασυμβίβαστος προς τα προβλεπόμενα στο άρθρο 51 της Συνθήκης όρια, δεν μπορεί να γίνει δεκτή.

Κατά το άρθρο 51 της Συνθήκης το Συμβούλιο «λαμβάνει στον τομέα της κοινωνικής ασφαλίσεως τα αναγκαία μέτρα για την εγκαθίδρυση της ελεύθερης κυκλοφορίας των εργαζομένων».

Το άρθρο 51 περιλαμβάνεται στο κεφάλαιο που τιτλοφορείται «Οι εργαζόμενοι» και έχει ενταχθεί στον τίτλο III («Η ελεύθερη κυκλοφορία των προσώπων, των υπηρεσιών και των κεφαλαίων») του δευτέρου μέρους της Συνθήκης («Οι βάσεις της Κοινότητος»).

Εφόσον η εγκαθίδρυση μιας όσο το δυνατό πληρέστερης ελευθερίας της κυκλοφορίας των εργαζομένων κατατάσσεται μεταξύ των «βάσεων» της Κοινότητας, αυτή συνιστά έτσι τον απώτερο σκοπό του άρθρου 51, και, για τον λόγο αυτό, αποτελεί αναγκαία συνάρτηση της εξουσίας που παρέχει στο Συμβούλιο.

Δεν θα ήταν σύμφωνο προς αυτό το πνεύμα να περιοριστεί η έννοια του «εργαζόμενου» μόνο στους «στενή εννοία» διακινούμενους εργαζόμενους ή μόνο στις σχετικές με την άσκηση της εργασίας τους μετακινήσεις.

Ουδόλως επιβάλλει το άρθρο 51 τέτοιες διακρίσεις, οι οποίες είναι εξάλλου δυνατό να καταστήσουν αδύνατη την εφαρμογή των εν λόγω κανόνων.

Αντίθετα, το σύστημα που προτιμήθηκε για τον κανονισμό 3, το οποίο συνίσταται στην κατά το δυνατό κατάργηση των εδαφικών ορίων της εφαρμογής των διαφόρων συστημάτων κοινωνικής ασφαλίσεως, ανταποκρίνεται πλήρως στους σκοπούς του άρθρου 51 της Συνθήκης.

II — Επί του δευτέρου ερωτήματος

Με το δεύτερο ερώτημα, το cour d'appel του Colmar ερωτά το Δικαστήριο αν, δυνάμει του άρθρου 52 του κανονισμού 3, οι φορείς κοινωνικής ασφαλίσεως κράτους μέλους νομιμοποιούνται να επιδιώξουν δικαστικά, υπό τις καθορισμένες σ' αυτό προϋποθέσεις, την επιστροφή των παροχών που κατέβαλαν λόγω ατυχήματος που συνέβη πριν την 1η Ιανουαρίου 1959.

Κατά το άρθρο 88(1) του κανονισμού 4 του Συμβουλίου της ΕΟΚ, ο κανονισμός 3 ίσχυσε από την 1η Ιανουαρίου 1959.

Ο εν λόγω κανονισμός δεν μπόρεσε να δημιουργήσει πριν από την 1η Ιανουαρίου 1959 τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις που αναφέρει.

Αντίθετα, γεγονότα προγενέστερα από αυτή την ημερομηνία μπορούν, μετά την έναρξη της ισχύος του κανονισμού, να δημιουργήσουν αυτά τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις.

Ελλείψει ρητής αντίθετης διάταξης, πρέπει να αναγνωριστεί ότι αυτοί οι κανόνες παράγουν τα αποτελέσματά τους αμέσως μετά την έναρξη της ισχύος τους,

καθόσον καθορίζουν στο παρόν τις έννομες συνέπειες των γεγονότων του παρελθόντος.

Το άρθρο 52 του κανονισμού 3 δεν μεταβάλλει καθόλου τις προϋποθέσεις που διέπουν τη δημιουργία και τα όρια της εξωσυμβατικής ευθύνης, που εξακολουθούν να ρυθμίζονται μόνο από τους κανόνες του εθνικού δικαίου.

Αυτό τό άρθρο περιορίζεται στο να υποκαταστήσει τον φορέα που οφείλει τις παροχές στα δικαιώματα που έχει ενδεχομένως ο δικαιούχος έναντι του τρίτου υπεύθυνου, δηλαδή με άλλα λόγια να υποκαταστήσει νέο δικαιούχο στον παλαιό.

Εξάλλου η προβλεπόμενη στο άρθρο 52 υποκατάσταση υπέρ των εθνικών φορέων κοινωνικής ασφαλίσεως, συνιστά το λογικό και δίκαιο της επεκτάσεως των υποχρεώσεων των εν λόγω φορέων στο σύνολο του εδάφους της Κοινότητας.

Προς τον σκοπό αυτό, το άρθρο 53(3) του κανονισμού 3 προβλέπει ότι οι παροχές οφείλονται ακόμα και αν συνδέονταν με γεγονός προγενέστερο της ημερομηνίας έναρξης της ισχύος του.

Επομένως πρέπει να γίνει δεκτό ότι επέρχεται το ίδιο αποτέλεσμα ως προς το χρόνο όσον αφορά την εφαρμογή αυτού του άρθρου 52.

Συνεπώς, η απάντηση στο δεύτερο ερώτημα του cour d'appel του Colmar πρέπει να είναι καταφατική.

Για τους λόγους αυτούς,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ,

έχοντας υπόψη τα διαδικαστικά έγγραφα,

αφού άκουσε την έκθεση του εισηγητή δικαστή, τις προφορικές παρατηρήσεις της Επιτροπής της ΕΟΚ, των διαδίκων της κυρίας δίκης, καθώς και τις προτάσεις του γενικού εισαγγελέα,

έχοντας υπόψη τη Συνθήκη περί ιδρύσεως της ΕΟΚ και ιδίως το άρθρο 177, το Πρωτόκολλο περί του Οργανισμού του Δικαστηρίου της ΕΟΚ και ιδίως το άρθρο 20, τον κανονισμό 3 του Συμβουλίου περί κοινωνικής ασφαλίσεως των διακινουμένων εργαζομένων (*Journal Officiel* της 16ης Δεκεμβρίου 1958, σ. 561 και επ.) και ιδίως τα άρθρα 52 και 53, τον κανονισμό 4 του Συμβουλίου της ΕΟΚ περί του τρόπου εφαρμογής και συμπληρώσεως των διατάξεων του κανονισμού 3 περί κοινωνικής ασφαλίσεως των διακινουμένων εργαζομένων (*Journal Officiel*, της 16ης Δεκεμβρίου 1958, σ. 597 και επ.) και ιδίως το άρθρο 88, την απόφαση του Δικαστηρίου 33/64 της 11ης Μαρτίου 1965 και τον Κανονισμό Διαδικασίας του Δικαστηρίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων,

κρίνοντας επί των προδικαστικών ερωτημάτων που του υπέβαλε, με απόφαση της 1ης Ιουνίου 1965, το πρώτο αστικό τμήμα του cour d'appel de Colmar,

αποφαίνεται :

1) Η απάντηση στο πρώτο ερώτημα του cour d'appel προκύπτει από την απόφαση του Δικαστηρίου 33/64 της 11ης Μαρτίου 1965.

2) Το άρθρο 52 του κανονισμού 3 του Συμβουλίου της ΕΟΚ περί κοινωνικής ασφαλίσεως των διακινουμένων εργαζομένων νομιμοποιεί τους φορείς κοινωνικής ασφαλίσεως ενός κράτους μέλους να επιδιώξουν, δικαστικά, υπό τις προϋποθέσεις που καθορίζονται σ' αυτό, την επιστροφή των παροχών που κατέβαλαν λόγω ατυχήματος, το οποίο συνέβη πριν την 1η Ιανουαρίου 1959·

και αποφασίζει:

3) Εναπόκειται στο cour d'appel de Colmar να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων.

Κρίθηκε στο Λουξεμβούργο στις 9 Δεκεμβρίου 1965.

Hammes Strauss Donner

Lecourt Monaco

Δημοσιεύτηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο στις 9 Δεκεμβρίου 1965.

Ο γραμματέας
A. van Houtte

Ο Πρόεδρος
Ch. L. Hammes